

Analyzing the students' lived experiences using the question-based method in the course of Islamic andisheh

Mahmoud Safizadeh¹ *

پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۵/۲۵

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۱۱/۳۰

Accepted Date: 2024/08/15

Received Date: 2024/02/19

Abstract

Teaching method as a method of organizing the form of learning with the aim of estimating a specific educational goal, or replacing a specific learning effect. The question-based teaching method is one of these teaching methods that will influence the formation of the logical organization of learning; Therefore, the current research study with a qualitative approach and interpretive phenomenology method aims to analyze the question-based teaching method. Using purposeful sampling and considering the theoretical saturation of data, 18 students participated in this research. Data were collected and implemented using semi-structured interviews and then analyzed using interview analysis and MAXQDA2020 software. According to the results of the research, six factors that made teachers use this teaching method include: the growth of thinking and reflection, increasing class participation, strengthening self-confidence, internal learning, truth-seeking and acceptance of the truth, and cognitive and practical courage that inhibits this method. He pointed out the lack of time, the difficulty of controlling the class and the traditionality of the question-based method. The results of the research showed that using the question-based method will increase students' learning and growth, which depends on the foundation and use of this teaching method in certain subjects.

The purpose of education is to realize learning in students, and one of the effective factors in achieving such a goal is to pay attention to choosing the appropriate teaching method according to the classroom conditions and subjects. Teachers are not only information transmitters, but by choosing the correct teaching methods, they can facilitate the speed of learning, academic progress, success, personality development and self-confidence in students, in fact, teachers are the facilitators of education. Therefore, special attention has been paid to the question in different learning theories and it has always been raised in teaching models - from traditional to classical. While the supporters of the traditional approach use the teacher's questions to positively and emphasize the transmitted content, newer approaches emphasize the questioning of

¹. Assistant Professor, Department of Islamic Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran.

the learners and their activity. The art of questioning is considered as the most effective tool in the field of education. If used properly and at the right time, questioning can be useful everywhere, for all situations, and for all types of learning. A good question also leads to a good understanding and can be a tool for organizing knowledge on this basis, while older theories of learning, sometimes in accordance with their goal, which is the realization of learning, to the characteristics of questions such as clarity, purposefulness and making them think There have been hints. Also, according to Carver and colleagues, the question and answer teaching method transforms the traditional flow of information into an interactive conversation when students are active in the classroom process and participate in answering questions, which not only increases understanding of the subject but also develops analytical skills. And it improves the critical thinking of learners. The question-and-answer process creates an environment that supports the growth of thought and articulates students' participation in reflecting on their learning and their thoughts. The question and answer approach is emphasized as a strategy to sharpen the mind and encourage critical thinking of learners. In modern education, the importance of developing high-level thinking skills, which include; The key to facing the ever-evolving demands of the labor market. By emphasizing the development of high-level thinking skills through the question-and-answer method, it is hoped that education can more effectively prepare learners for complex challenges in society and the ever-changing world of work. Also, since in the present study, the aim was to obtain and show the perceptions of new students of Kurdistan University about the question-based teaching method. The phenomenological method was used. The goal of phenomenology is to explore the processes through which the participants make sense of their experiences, which is done by paying attention to the respondents' narratives of the processes they experienced; Therefore, the purpose of the mentioned method is to examine the experience, perceptions, understanding and viewpoint of the respondents in a study. Phenomenological research is a type of interpretive research that focuses on human perception and experience. In this way, it examines the human perceptions of different people separately and also examines the results and descriptions that appear directly in people's perceptions. In the present study, the purpose of selecting new students of Kurdistan University who have experienced the question and answer teaching method in the course of Islamic thought and these participants were willing to talk about their experiences. At the same time, it was tried that these participants were as different from each other as possible in order to obtain rich and unique narratives about the specific experience. If in interpretive phenomenology, a specific context is considered in which it should be seen how people interpret this phenomenon; The data source of this research was the newly arrived students of Kurdistan University who had experience of this teaching method for at least one semester; Therefore, sampling was done in a targeted manner and theoretical saturation was the criterion for completing the sampling. . In a qualitative study, the researcher must disclose any issues of bias before the research. The interpretive phenomenology researcher must maintain a reflective mindset.

Reflexivity refers to reflection with critical, sensitive and honest thinking in the research process. Reflexivity acknowledges that meanings derived from the analysis of transcripts are influenced by interpretation. Although interpretive phenomenology is trying to have a better understanding of the participants' efforts, this can only be done through the close involvement of the researcher with the transcripts of the participants. In this sense, interpretive phenomenological analysis is also phenomenological. In the current research, the researcher's attention is paid to the effectiveness of the question and answer teaching method as one of the influential factors in education, which is affected by various factors such as the mental stimulation of students, the ability of the lecturer, the participation of students and various other factors. The researcher should use words that are precise, clear and non-judgmental, and this will be necessary to respect the people and avoid labeling. Good judgment is exercised throughout the process by providing effective and helpful insights. The data collection tool was a semi-structured interview using open questions. Questions focusing on the topics covered were given in an interview guide.

Keywords: Teaching method, question-based method, question and answer, phenomenology

واکاوی تجارب زیسته دانشجویان از روش پرسش محور در درس اندیشه اسلامی

محمود صفی زاده^۱*

چکیده

هدف: هدف مطالعه حاضر واکاوی روش پرسش محور به لحاظ فرصت ها و چالش های که ایجاد می کند و عواملی که باعث می شود دانشجویان و اساتید از این روش بهره ببرند روش تدریس پرسش محور یکی از این روش تدریس هاست که در شکل گیری سازمان دهی منطقی یادگیری تأثیر خواهد گذاشت.

روش: مطالعه پژوهشی حاضر با رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسی تفسیری قصد دارد که روش تدریس پرسش محور را واکاوی کند. با استفاده از نمونه گیری هدفمند و در نظر گرفتن اشباع نظری داده ها، ۱۸ نفر از دانشجویان در این پژوهش مشارکت کردند. داده ها با استفاده از مصاحبه های نیمه ساختاریافته جمع آوری و پیاده سازی گردید و سپس با استفاده از تجزیه و تحلیل مصاحبه و نرم افزار MAXQDA2020 مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: بر اساس نتایج پژوهش، شش عامل که باعث می شد مدرس ها از این روش تدریس بهره ببرند شامل: رشد قوه تفکر و تأمل، افزایش مشارکت کلاسی، تقویت اعتماد به نفس، یادگیری درونی، حقیقت جویی و حق پذیری و جرئت ورزی معرفتی و عملی بازدارنده این روش می توان به کمبود وقت، سخت شدن کنترل کلاس و سنتی بودن روش پرسش محور اشاره کرد. نتایج پژوهش نشان داد که بهره بردن از روش پرسش محور باعث افزایش یادگیری و رشد دانشجویان خواهد شد که منوط به بسترسازی و استفاده از این روش تدریس در موضوعات خاصی می باشد.

کلیدواژه ها: روش تدریس، روش پرسش محور، پرسش و پاسخ، پدیدارشناسی

^۱. استادیار گروه معارف اسلامی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

مقدمه و بیان مسئله

تدریس از جمله فعالیت هایی است که تعریف آن با همه سهولت ظاهری، از صعوبت زیادی برخوردار است. نقش انکار ناپذیر این فعالیت در فرایند های آموزشی و پژوهشی، موجب شده است که برای وضع مطلوب آن اندیشه ورزی شود به همین دلیل یکی از راهبرد های آن انتخاب روش تدریس متناسب است که باید با در نظر گرفتن شرایط، اهداف، مخاطب و هزینه آن لحاظ شود و آگاهی از این راهبرد ها و شرایط برای همه ی استادان (معلمان) لازم است (نعمت پور، ۱۳۹۲). همچنین هدف از آموزش، تحقق یادگیری در فراگیران است و یکی از عوامل مؤثر در دستیابی به چنین هدفی توجه به انتخاب روش تدریس مناسب با توجه به شرایط کلاس و موضوعات درسی است. اساتید تنها انتقال دهنده اطلاعات نیستند، بلکه با انتخاب روش های صحیح آموزش می توانند سرعت در یادگیری، پیشرفت تحصیلی، کسب موفقیت، رشد شخصیت و اعتماد به نفس در دانشجویان را آسان کنند، درواقع استادان (معلمان) تسهیل کننده آموزش هستند (Shabani, 2011) بنابراین لازمه دستیابی به یادگیری سریع، عمیق، مفید و مؤثر،

شناخت کامل روش های آموزش، کاربرد آن و درنهایت تسلط بر اجرای آن روش آموزشی است. یکی از این روش تدریس ها روش تدریس پرسش محور است که هنر پرسشگری به عنوان مؤثرترین ابزار در عرصه تربیت مورد توجه است. اگر پرسش به صورت مناسب و در زمان مناسب مورد استفاده قرار گیرد، می توان در همه جا، برای همه موقعیت ها و همه انواع یادگیری مفید واقع شود. پرسش خوب فهم خوب را نیز به دنبال دارد و می تواند ابزار سازمان دهی دانش واقع شود (Alkhtibehe, 2012). از این رو، در نظریه های مختلف یادگیری به پرسش توجه ویژه ای شده و همواره در الگوهای تدریس - از سنتی تا کلاسیک - مطرح بوده است. در حالی که طرفداران رویکرد سنتی از پرسش مدرس برای مثبت و تأکید بر مطالب انتقال داده شده استفاده می کنند، رویکردهای جدیدتر بر پرسشگری یادگیرندگان و فعالیت آن ها تأکید می ورزند. بر این اساس، در حالی که نظریه های قدیمی تر یادگیری، گاه به تناسب هدف خویش که تحقق یادگیری است که تحقق یادگیری است، به ویژگی های برای پرسش از جمله وضوح، هدفمندی و واداشتن به تفکر اشاره هایی داشته اند. (Safavi, 2007 quoted by Sajjadih et al, 2015).

همچنین شعبانی (۱۳۹۴)، پرسش و پاسخ را روشی می داند که معلم به وسیله آن، شاگرد را درباره ی مفهومی جدید یا بیان مطلبی تشویق می کند این روش را روش سقراطی نیز می نامند. در روش پرسش و پاسخ، معلم با طرح سؤال های برنامه ریزی شده، فعالیت های ذهنی شاگردان را در مسیر مطالب و مفاهیم جدید قرار داده، آن را هدایت می کند تا خودشان به کشف مفاهیم جدید نائل آیند.

همچنین به نظر کارور و همکار روش تدریس پرسش و پاسخ جریان سنتی اطلاعات را دگرگون می کند و به گفتگوی تعاملی زمانی دانشجویان در فرایند کلاسی فعال هستند و در پاسخ سؤالات مشارکت می کنند که این مشارکت نه تنها درک از موضوع را افزایش می دهد بلکه مهارت های تحلیلی را توسعه می دهد و باعث پیشرفت تفکر انتقادی فراگیران می شود. فرایند پرسش و پاسخ باعث ایجاد محیطی می شود که از

رشد فکر حمایت می‌کند و مشارکت دانشجویان در تأمل در مورد یادگیری و افکار خود را به‌وضوح بیان می‌کند. (Karur at al, 2023).

در زمینه یادگیری Sekolah Tinggi (STITTA) رویکرد پرسش و پاسخ به‌عنوان یک استراتژی برای تیز کردن ذهن و تشویق کردن تفکر انتقادی فراگیران تأکید دارد. در آموزش مدرن به‌طور فزاینده‌ای بر اهمیت توسعه مهارت‌های تفکر در سطح بالا که عبارت‌اند از؛ کلیدی برای رویارویی با خواسته‌های همیشه در حال تحول در بازار کار. با تأکید بر توسعه مهارت‌های سطح تفکر سطح بالا از طریق روش پرسش و پاسخ که امید است آموزش می‌تواند به‌طور مؤثرتری فراگیران را با چالش‌های پیچیده در جامعه و دنیای کار دائم در حال تغییر آماده کند. (Karur at a, 2023).

در این پژوهش، به ضرورت توجه به نظرات و خواسته‌های دانشجویان دانشگاه کردستان که این روش تدریس را در طول یک ترم تجربه کرده‌اند، از طریق توجه به دیدگاه‌ها، شناسایی خواسته‌های به نکات مثبت و منفی این روش تدریس پرداخته شده است. هر چند که پژوهش‌هایی در داخل و خارج کشورمان در زمینه روش تدریس پرسشگری صورت گرفته است اما واکاوی تجارب زیسته دانشجویان از روش پرسش محور در درس اندیشه اسلامی، می‌تواند به عمق بخشیدن و شناخت تدریس از جمله روش پرسش محور و شناسایی چالش‌های آن به تقویت این روش تدریس کمک شایانی کند.

چارچوب مفهومی

در فرآیند یادگیری چندین رویکرد یا مدل اعمال می‌شود که هدف آن افزایش توانایی فراگیران در تسلط بر مواد آموزشی است. به‌عنوان مثال یادگیری مبتنی بر مدل حل مسئله، طرح مسئله، بررسی گروهی از جمله مدل پرسشگری. مدل پرس‌وجو اغلب به‌عنوان مدل تحقیق نامیده می‌شود، زیرا به دانش‌آموزان این فرصت را می‌دهد تا دانش را از طریق اکتشاف، عمق یک مسئله کشف کنند و سپس به دنبال پاسخ باشند. به گفته سوترینسو (۲۰۱۴)، معنای پرس‌وجو «تحقیق است. این فرآیند بررسی یک مشکل یا مشکلات از طریق یک دیدگاه تحلیلی عمیق در مورد برخی مسائل است (سوترینسو، ۲۰۱۴). نواک (۲۰۰۹) به نقل از جامیلز (۲۰۱۴) توضیح می‌دهد که تحقیق یک نگرش یا یک فرآیند فکری منطقی برای بیان یک پدیده مبتنی بر کنجکاوی است. پرس‌وجو مهارت تحقیق برای افزایش دانش یا تجربه کنجکاوی است (جامیلز، ۲۰۱۴).

به‌طور کلی، مدل پرس‌وجو به سه دسته تقسیم می‌شود: پرسش باز پاسخ، هدایت‌شده و اصلاح‌شده (تریانتو، ۲۰۰۹). مدل، دانش‌آموزان را از طریق فعالیت‌های تحقیقاتی در آموزش اولیه هدایت می‌کند. بعداً این مدل نیز مبتنی بر کشف است که سپس یادگیرندگان را قادر می‌سازد تا مسائل را در گروه‌های ۴ یا ۵ نفره حل کنند (تریانتو، ۲۰۰۹). براین اساس ۵ مرحله مدل یادگیری پرس‌وجو وجود دارد: (۱) معلمان در مورد اشیاء، ارگانسیم‌ها و رویدادهای محیط سؤال می‌کنند. (۲) برنامه‌ریزی یکی از شیوه‌های ساده همراه با مراحل امتحان؛ (۳) کار مطابق با اقدامات در رویه عملی و جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل عملکرد. (۴) استفاده از داده‌ها برای ایده‌های توضیحی صحیح؛ (۵) ارائه نتایج و توضیحات (NRC، ۲۰۰۰).

علاوه بر این، داهلان (۱۹۹۰) بیان کرد که مراحل مدل یادگیری پرس‌وجو عبارتند از: (۱) ارائه مسائل برای هدایت فراگیران به‌پیش‌بینی (حدس زدن). در این مرحله، مربیان/معلمان مسائل را برای فراگیران شرطی می‌کنند تا مسائل ساده را به دانش‌آموزان برانگیزند تا یاد بگیرند در مورد مسائل پیچیده فکر کنند که می‌تواند برای آن‌ها تجربه ایجاد کند. (۲) جمع‌آوری داده‌ها، فرآیند جمع‌آوری اطلاعات در مورد پدیده‌هایی است که مشاهده می‌کند و آن‌ها تجربه می‌کنند. (۳) انجام آزمایش یا جمع‌آوری چیز جدید. در این مرحله، فراگیران یاد می‌گیرند که فرضیه‌ها را آزمایش کنند یا نظریه‌هایی را که مطالعه کرده‌اند از طریق آزمایش اثبات کنند. معلمان/استادان نقش فعالی در توسعه اطلاعات به فراگیران دارند. (۴) مدیریت اطلاعات و تدوین آن در قالب توضیحات. از طریق این مرحله، معلمان / مدرسین، فراگیران را راهنمایی می‌کنند تا یاد بگیرند که توضیحات را فرمول‌بندی کنند، اطلاعاتی را که توضیح آن‌ها با جزئیات دشوار است، رمزگشایی کنند. (۵) تجزیه و تحلیل فرآیند تحقیق. در این مرحله، فراگیران یاد می‌گیرند که چگونه فرآیند تحقیق، کشف را در قالب ساختارها یا الگوهایی که می‌توانند به‌عنوان نتیجه‌گیری نهایی مورد استفاده قرار گیرند، تجزیه و تحلیل کنند. مربیان یادگیرندگان را هدایت می‌کنند تا یادداشت‌برداری در مورد مزایا و معایب فرآیند پرس‌وجو و ایجاد بهبودهای سامانمند را بیاموزند (داهلان ۱۹۹۰).

درنهایت، فعالیت‌های مدل یادگیری پرس‌وجو با هدایت فراگیران به سمت ارائه مسائل در قالب طرح سؤالات مرتبط با مواد آموزشی تدریس شده آغاز می‌شود (گولو، ۲۰۰۲). سانجایا (۲۰۱۶) مزایای مدل پرس‌وجو را توضیح می‌دهد: تغییر از شکل اطلاعات ارائه‌شده به شکل مدیریت اطلاعات. علاوه بر این، فرآیند یادگیری از تمرکز بر معلم به تمرکز بر دانش‌آموزان تغییر می‌کند. معلمان / مربیان فقط مربی هستند، درحالی‌که یادگیرندگان دانش خود را از طریق خودکامشی می‌سازند و سپس به یادگیرندگان خودآموز تبدیل می‌شوند که دانش خود را غنی می‌کنند و امکان خود را برای کسب مواد آموزشی افزایش می‌دهند. یادگیرندگان همچنین می‌توانند از منابع یادگیری از محیط به‌عنوان جایگزین معلم واقعی استفاده کنند و این امکان را برای یادگیرندگان فراهم می‌کند که از سیستم‌های یادگیری سنتی خودداری کنند (سانجایا، ۲۰۰۶). علاوه بر این، سوپارنو (۲۰۰۷) به نقل از دیوی (۲۰۱۳)، برای مدل جستجوی هدایت‌شده بیان کرد که این مدل این مزیت را دارد که می‌تواند فراگیران را به سمت پرسش‌های اولیه هدایت کند و فعالیت‌های بحث را انجام دهد. مربیان نقش مهم و فعالی در تعیین ارسال سؤالات به فراگیران و راهنمایی کسانی که تجربه کمتری در رسیدگی به مسائل دارند از طریق مراحل تحقیق هدایت‌شده ایفا می‌کنند. از طریق یادگیری این مدل، فرآیند یادگیری توسط مربیانی که بر مفاهیم مواد آموزشی تسلط دارند انجام و هدایت می‌شود و در نتیجه از شکست فراگیران جلوگیری می‌شود (دیوی، ۲۰۱۳).

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های انجام‌شده درباره روش پرسش و پاسخ بیشتر به‌صورت مقایسه با سایر روش‌ها است؛ از جمله صبحی (Sabahi, 2015) روش پرسش و پاسخ را در مقایسه با روش سخنرانی کارآمدتر دانسته و معتقد است در این روش امکان به‌خاطر سپاری مطالب بیشتر است وی یادگیری از عمق بیشتری برخوردار است و روش سخنرانی در کلاس درس باید کمتر مورد استفاده قرار بگیرد. رحیمی مند (2015) به بررسی رابطه روش‌های تدریس بحث گروهی، پرسش و پاسخ، نمایش علمی و سخنرانی با انگیزه پیشرفت در دانشجویان پرداخته است. پژوهش از نوع نیمه آزمایشی است. ۲۷۰ دانشجو به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در نهایت با پرسشنامه انگیزه پیشرفت هریتس^۱ (Herbits, 1970) و چهار مؤلفه این پرسشنامه یعنی اعتماد به نفس، پشتکار، آینده‌نگری و سخت‌کوشی سنجش صورت گرفته است. نتایج حاصل حاکی از این است که روش مباحثه و بعد از آن نمایش علمی و پرسش و پاسخ به ترتیب بیشترین میزان نقش را در انگیزه پیشرفت، ایفا نمودند. از آنجاکه روش سخنرانی روشی است که در آن معلم نقش اساسی را بر عهده دارد و مطالب را غالباً به‌صورت شفاهی بیان می‌کند و به‌صورت معمول مشکل وحده است و دانش‌آموز فقط شنونده مطالب است می‌تواند به فقدان زمینه لازم برای پیشرفت تحصیلی آنان منجر گردد؛ بنابراین پیشنهاد می‌گردد از روش سخنرانی به‌عنوان روش اصلی در تدریس استفاده نشود. در تحقیق (Karur at al, 2023). قدرت روش پرسش و پاسخ و همچنین سازگاری آن در انواع مختلف موضوعات نهفته می‌داند که آن را به ابزاری همه‌کاره برای مربیان در رشته‌های مختلف تبدیل کرده است. با این حال باید مربیان درک کنند که تنوع سبک‌های یادگیری و ایجاد یک محیط یادگیری مطلوب برای فراگیران بسیار حائز اهمیت است. در حالی که در موضوعات تحقیق دیگر شباهت‌هایی وجود دارد و همچنین تفاوت‌های از نظر تمرکز، اشیاء و روش‌های مورد استفاده، از سوی دیگر (Ependi (2018); Manik (2020); Prijanto & Kock (2021); Rahma, Hadiyanti, & Kriswanto (2023) تحقیقاتی در مورد اجرای روش‌های پرسش و پاسخ برای بهبود یادگیری فراگیران و دستاوردهای با نچو داشتن تحقیقات مشابه با توجه به مطالعات قبلی، تفاوت‌های در روش تا و موضوعات مورد استفاده ایجاد می‌شود.

در تحقیقی که سجادی و طوسی‌ان (۱۳۹۵) با عنوان فهم، پرسش و کلاس درس از منظر گادامر: تبیینی پرسش محور از فرایند تدریس به این نتیجه رسیدند که پرسش نقشی کلیدی در وقوع فهم داشته و در هر یک از مراحل پنج‌گانه آن وظایفی بر عهده دارد. فعال کردن پیش‌داوری‌ها، به چالش رسیدن متن در مواجهه تفصیلی با آن، مواجهه ثانویه خواننده با متن بر اساس پرسش‌های ناشی از تجربه زمان حال، از وظایف مهم پرسش در خلال فهم است. پرسش‌های کلیشه شکن، معنا آفرین، افق آفرین و متعاقب گونه‌هایی از پرسش هستند که در مثال مختلف فهم، قابل استفاده هستند که باید از ویژگی‌های چون گشودگی، جرت ورزی، حقیقت‌جویی و حق‌پذیری برخوردار باشند.

علاوه بر این، سیاری والدین (۲۰۱۵) پیشنهاد می‌کند که یادگیری با مدل پرس‌وجو شامل یک کاوش عمیق است که بر یافتن پاسخ در مورد مسائل خاص تمرکز دارد (سیاری الدین، ۲۰۰۵). روستیه (۲۰۰۱) همچنین بیان می‌کند که اساس یادگیری تحقیقی، فعالیت‌های ساخت‌گرایی است که شامل فرآیندهای مشاهده است که با روش‌های علمی انجام می‌شود. او همچنین توضیح داد که مدل یادگیری پرس و جو مستلزم فعالیت‌های فعال فراگیران برای یادگیری است که به‌طور مستقل از طریق فرآیندهای ذهنی هنگام فرمول‌بندی مسائل، فرضیه‌سازی، آزمایش، جمع‌آوری اطلاعات و نتیجه‌گیری انجام می‌شود (روستیه، ۲۰۰۱). به عقیده پیازه در سومانتو (۲۰۰۳)، پرس‌وجو عبارت است از یک فعالیت مقدماتی از سوی یادگیرندگانی که در یک محیط وسیع آزمایش می‌کنند یا مشاهده می‌کنند تا بتوانند رویدادها را مشاهده کنند، تحقیق کنند و پاسخ‌ها را بیابند همراه با تداعی و مقایسه بین اطلاعات اولیه و بعدی در میان دانش‌آموزان دیگر است. (سومانتو، ۲۰۰۳).

سؤالات پژوهش

- ۱- دانشجویان چه ادراکاتی از روش پرسش محور در کلاس درس اندیشه اسلامی دارند؟
- ۲- دانشجویان به چه دلایلی به این روش تدریس علاقه کند بودند؟
- ۳- به نظر دانشجویان این روش تدریس چه معایبی داشت؟

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از رویکرد کیفی با راهبرد پدیدارشناسی بهره برده است. دلیل انتخاب رویکرد کیفی دستیابی و نمایاندن ادراکات دانشجویان نو ورود دانشگاه کردستان از روش تدریس پرسش محور بود. از روش پدیدارشناسی استفاده شد. مشارکت کنندگان پژوهش دانشجویان دختر نو ورود به دانشگاه کردستان در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ در دانشگاه شروع به تحصیل کرده اند. برای انتخاب نمونه از روش نمونه گیری، هدفمند و ملاکی استفاده شده است. داده ها با استفاده از مصاحبه نیمه ساختارمند جمع آوری شد و مدت هر مصاحبه نیم ساعت الی یک ساعت به طول انجامید. کفایت داده های جمع آوری شده بر اساس قاعده اشباع نظری به ۱۸ نفر رسید.

ابزار: جهت گردآوری داده ها از یک منشور مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. مصاحبه ها به صورت حضوری انجام شد و به مشارکت کنندگان اطمینان داده شد که نام مصاحبه شوندگان و یا سایر اطلاعات شخصی و بر روی متون پیاده شده و متن حاصل از گفته های آنها درج نمی شود و اصل رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات در تمام مراحل پژوهش رعایت می شود.

از این روش برداشت‌های انسانی افراد مختلف را به‌طور مجزا بررسی کرده و نیز نتایج و توصیف‌های حاصل از این را بدا سان که در برداشت‌های افراد به‌طور مستقیم ظاهر می‌شود بررسی می‌نماید. (Pinar, 2004). پدیدارشناسی تفسیری، به اکتشاف منظم از تجربه‌ی شخصی می‌پردازد و هدف آن درک تجربه‌های زیسته و کشف چگونگی احساس افراد از دنیای شخصی و اجتماعی آن‌ها است. درواقع معانی مشترک از تجربیات خاص هدف اصلی تحقیقات پدیدارشناسی تفسیری محسوب می‌شود. (Smith & Osborn 2003) محققان پدیدارشناسی تفسیری به دنبال ایجاد نمونه هدفمند و همگن هستند. این تضمین می‌کند که مطالعه دارای اهمیت شخصی برای پاسخ‌دهندگان است و محققان را قادر می‌سازد تا جزئیات خاصی را درباره گروه خاصی از افراد که پدیده بخصوصی را تجربه کرده‌اند ضبط کنند. (Noon, 2018).

در پژوهش حاضر هدف انتخاب دانشجویان نو ورود در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ دانشجویان دانشگاه کردستان که روش تدریس پرسش و پاسخ را در درس اندیشه اسلامی تجربه کرده‌اند و این مشارکت‌کنندگان مایل بودند که درباره تجارب خود صحبت کنند. در ضمن تلاش شد که این مشارکت‌کنندگان تا آنجا که ممکن است با یکدیگر متفاوت باشند تا امکان دستیابی به روایت‌های غنی و منحصربه‌فرد درباره بک تجربه خاص فراهم آید. چنانچه در پدیدارشناسی تفسیری یک بافت خاص مدنظر است که باید در آن دید که افراد این پدیده را چگونه تفسیر می‌کنند؛ منبع داده‌های این پژوهش، دانشجویان نو ورود دانشگاه کردستان بودند که تجربه این روش تدریس را حداقل در طول یک‌ترم داشتند؛ لذا نمونه‌گیری به شیوه هدفمند انجام شد و اشباع نظری ملاک اتمام نمونه‌گیری قرار گرفت. درنهایت ۱۸ نفر از دانشجویان دانشگاه کردستان با حداکثر تنوع در این پژوهش مشارکت داشتند.

در یک مطالعه کیفی محقق باید هرگونه مسائل تعصب قبل از تحقیق را افشا نماید. محقق پدیدارشناسی تفسیری باید تفکری انعکاسی را حفظ کند. انعکاس‌پذیری به بازتاب با تفکر انتقادی، حساس و صادقانه در روند تحقیق اشاره دارد. انعکاس‌پذیری اذعان می‌کند که معانی به‌دست‌آمده از تجزیه و تحلیل رونوشت‌ها تحت تأثیر تفسیر قرار می‌گیرند. اگرچه پدیدارشناسی تفسیری در تلاش است تا درک بهتری از تلاش مشارکت‌کنندگان داشته باشد، اما این امر تنها از طریق درگیری صمیمی پژوهشگر با رونوشت مشارکت‌کنندگان قابل انجام است در این معنا، تحلیل پدیدارشناسی تفسیری هم پدیدار شناختی است (هدف این است که نمایانگر نظرات شرکت‌کنندگان از جهان باشد) و هم تفسیری (بستگی به دیدگاه خو پژوهشگران دارد). (Moodley, 2009). در پژوهش حاضر، توجه محقق به اثرگذاری روش تدریس پرسش و پاسخ به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار در آموزش که متأثر از عوامل مختلفی ازجمله تحریک ذهنی دانشجویان، توانایی مدرس، مشارکت دانشجویان و عوامل مختلفی دیگری است. محقق باید از واژه‌هایی استفاده کند که دقیق، واضح و بدون قضاوت هستند و این برای ارج نهادن به افراد و جلوگیری از برچسب زدن ضروری خواهد بود. قضاوت خوب در طول فرآیند با ارائه دیدگاه‌های مؤثر و مفید مورد استفاده قرار می‌گیرد. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه نیم

ساختاریافته با استفاده از سؤالات باز بود. سؤالات با تمرکز بر مطالب تحت پوشش در یک راهنمای مصاحبه آورده شدند.

Babbie & Mouton (2001) و Van der Riet & Durrheim (2006) راهکارهای مهم را برای اطمینان از کاهش تعصب در طی تحقیق پیشنهاد کردند که شامل اعتبار، انتقال، قابلیت اطمینان و انطباق پذیری است. اعتبار به میزان باورپذیری داده‌ها اشاره دارد.

یافته‌ها

با توجه به مصاحبه‌های انجام شده و تحلیل‌های صورت گرفته شده، دانشجویان نظریات مختلفی را در مورد روش تدریس پرسش محور ارائه کردند.

همان‌طور که تحلیل‌ها قابل مشاهده است دانشجویان از تجارب خود از بهره گرفتن از این روش تدریس سخن می‌گویند و به واکاوی مزایای این روش پرداخته‌اند که ما در اینجا به صورت شش کد مقوله درآورده‌ایم.

			نمونه نقل قول
کد منتخب (گزینشی)	کد محوری	کدهای باز	۱- من خودم شخصاً وقتی سؤالی در کلاس مطرح می‌شد و قرار بود که جلسه آینده در مورد این سؤالی بحث کنیم کنج‌کاو می‌شدم که در مورد موضوع حال حاضر برم تحقیق کنم و در مورد بحث مورد نظر تمرکز داشته باشم و به نوعی بر این مسئله تسلط داشته باشم به نوعی مسئله با برای تمامی دانشجویان نوعی درگیری شناختی به وجود می‌آورد که درست‌ترین جواب را برای موضوع مطرح شده پیدا کنیم.»
پیامدهای کاربردی در فرایند روش تدریس پرسش محور		کنج‌کاو شدن، افزایش تمرکز، افزایش روحیه کنج‌کاو، درگیری شناختی برای دانشجویان، تأمل درباره محتوا، بستر سازی برای تفسیر و تأمل فردی، روشی برای تقویت تفکر گروهی، توسعه تفکر فراشناختی، روشی برای برانگیزاننده ذهنی، افزایش اشتیاق مطالعه، فکر کردن به مفاهیم، کسب اطلاعات بیشتر، میل به یادگیری، مبادله اطلاعات	۲- «موضوع مطرح شده از طرف استاد باعث می‌شد که من نوعی انگیزه و روحیه دیگه ای داشته باشم که در این موضوع بخواهم سرچ کنم و درباره مطالبی که قرار است مطرح شود نوعی تأمل داشته باشم. اما موضوع دیگری که مطرح می‌شد این بود که ما وقتی سرچ می‌کردم که در مورد موضوع یا مسئله

		اطلاعاتی کسب کنیم این اطلاعات کمی از هم دیگر پرت بودند به همین دلیل ما در مورد این مطالب باید روشن کاری‌هایی یا به‌نوعی تفسیری از موضع می‌کردیم و بعضی از موقع تا به صورت گروهی تفسیر می‌کردیم." ۳- "من این روش رو خیلی می‌پسندیم چون که هر وقت ما دنبال مطالب می‌گشتیم اطلاعات زیادی کسب می‌کردیم و باعث رشد تفکر در مورد موضوع‌هایی خارج از بحث می‌شد و این در طول‌ترم باعث شد من اطلاعات زیادی در مورد مباحث متعددی کسب کنم و باعث شد همیشه اتفاق به مطالب و کسب اطلاعات جدید باشم." ۴- "روشی به سار خوب بود که باعث می‌شد دانشجویان همگی در مورد موضوع موردنظر فکر کنند و تحقیق داشته باشند که خود رشد کاوشگری را در این دانشجویان می‌شد بنابراین همه ی ما در درس اندیشه اسلامی فعالانه تحقیق کنیم."
	ایجاد محیط چالش برانگیز، ایجاد چالش‌های مرتبط و مختلف با درس، طرح سؤال‌های متعدد، مبتنی کردن موضوع بر تجربه، ایجاد حس امنیت و اعتماد برای مشارکت، روشی مؤثر برای تعامل بین استاد و دانش‌جو، افزایش تعاملات اجتماعی، اشتراک تجارب شخصی، بحث کردن درباره رفع خلأ دانشی، تشویق شدن دانشجو	۱- "به نظر من مهم‌ترین مزیت این روش این بود که یک کار جمعی بود و باید همه‌ی همکلاسی‌ها نظر می‌دادند و این خود باعث می‌شد که جو کلاس یک جو مشارکتی و فعالانه باشد که نظرات همه‌ی افراد مهم باشد. نکته‌ی دیگر این بحث این است که جو کلاسی مساعد برای بحث و گفتگوی کلاسی بود." ۲- "من توجه کردم به روشی که استاد موضوع را مطرح می‌کرد استاد

	متنی برانگیزاننده بیرونی، استفاده از تکنیک های مشارکتی، ایجاد فضای صمیمی و گرم	موضوع های درس اندیشه / اسلامی رتبه بحث ها یا مسائلی که در جامعه وجود داشت والان شاید به صورت یک مشکل در جامعه مطرح شده است ربط می داد و باعث می شد که هر دانشجو تجربه ای که در این زمینه داشت مطرح کند و این باعث می شد تقریباً همه ی کلاس با موضوع درگیر شوند و نظر یا تجربه ی خود را مطرح کنند. ۳- "وقتی ما داشتیم در مورد مسئله ای بحث می کردیم می دیدیم که نظرات مختلفی نجو دارد و یا مسئله ابعاد دیگری نیز دارد که ما بدان توجه نکرده ایم یا بحث مهم دیگری که به نظر من در مشارکت کلاسی به صورت همگانی وجود دارد این است که مشخص می کرد ما در کجاها ضعیف هستیم و نیاز به مطالعه ی بیشتر در این زمینه داریم و همچنین برعکس." ۴- "یکی از شرایطی که باعث می شد همه ی ما دانشجو یان در بحث های کلاسی مشارکت داشته باشیم این بود که فضای کلاس یک فضای آرام و کاملاً بدون سوگیری نسبت به کشی خاصی بود و نظرات همه ی افراد قابل احترام و تحسین بود بنابراین این مو وارد در افزایش بحث و مشارکت کلاسی خیلی تأثیرگذار بود."
	تقویت اعتماد به نفس	۱- "من خودم یکی از کسانی بودم که همیشه از صحبت کردن درون جمع استرس داشتم و صدام می لرزید و اولین جلسه که در درس اندیشه اسلامی کلاس داشتم وقتی فهمیدم که شرایط کلاس به نوعی هستش که باید حتماً حرف بزنی، اوایلش خیلی ترسیدم اما مدیریت استرس، افزایش خودباوری، مسلط شدن تدریجی بر کنترل استرس، تقویت قدرت استدلال، افزایش انگیزه، افزایش مهارت در سخنرانی، بهبود مهارت ها، ادراک دانشجویان، ارائه فرصت های رقابتی سالم، تشویق

	و تمجید، ارائه فرصت‌های برای شرکت در تصمیم‌گیری، اعتماد به توانایی‌های خود، بازخورد مثبت گرفتن دانشجویان، توانا شدن در شناختن استعداد خود،	به‌مرور زمان خیلی بهتر شدم و می‌توانستم استرسم را کنترل و مدیریت کنم و این باعث شد همیشه در کلاس و بحث‌های کلاسی انگیزه داشته باشم." ۲- "یکی از راه‌های که در کلاس باعث شد من به شتر در بحث‌ها مشارکت داشته باشم این بود که بعد از چند جلسه در کلاس که مشارکت کردم نوعی حس خودباوری و خوشایندی به خودم داشته باشم و در حرف زدن تسلط داشته باشم، چون که هم از طرف دانشجویان دیگر و هم از طرف استاد بازخورد می‌گرفتم در تقویت اعتماد به نفسم خیلی مؤثر بود." ۳- "وقتی که ما در کلاس بحث می‌کردیم به‌نوعی هم یک رقابت به وجود می‌آمد که چندین نفر از دانشجوین یک نظر را داشته و بعضی دیگر نظر مخالف را داشته‌اند و وقتی جوابی افرادی که به جواب اصلی نزدیک‌تر بود مورد تحسین و تمجید قرار می‌گرفت و به‌نوعی پاداش بود و دانشجویان به توانایی‌های خود بیشتر اعتماد می‌کردند." ۴- "به نظر من این روش باعث شد که بهتر خودم را بشناسم و بتوانم بر مهارت‌های خود تسلط داشته باشم همچنین بهتر محتواها را درک کنم و از نظرات دانشجویان دیگر درک کنم و باعث شود مهارت‌ها و ادراک و نگرش خودم نیز تقویت شد و در بیشتر زمینه‌ها رشد کنم ..
--	---	---

	یادگیری درونی	مشارکت دانشجویان در طراحی سؤالات، درگیر شدن بیشتر در فرایندهای کلاسی، تسلط یافتن بر مفاهیم، پرورش یادگیری فعالانه، افزایش انگیزه دانشجویان، یادگیری مبتنی بر مشکل، یادگیری مسئله محور، نقش داشتن دانشجو در محتوا به روز، تحلیل و ادراک از محتوا پیشین، برانگیختگی هیجانی، تحلیلی و تأملی بودن	۱- "به عنوان یک دانشجو واقعاً اگر اعتراف کنم وقتی در کلاس در مورد مطالبی چیزی جدیدی یاد می گیرم، خیلی زود فراموش می کنم اما برای درس اندیشه اسلامی چون که همه دانشجویان باید تر و با کمک هم در طراحی سؤالات و جواب دادن آن ها نقش داشتیم و در پرسش خاص که مطرح می شد از اول تا آخر کلاس باید مشارکت می کردیم، من حتی الان هم مطالبی را که در موردش بحث کردیم به خاطر دارم." ۲- "یکی از موارد مهمی که باعث می شد همه ما دانشجویان به کلی درس اندیشه اسلامی ۱ انگیزه داشته باشیم این بود که موضوع های مطرح می شد مسئله یا مشکل روز بودند یعنی مباحث درسی را به به نیازها یا مشکلات به وجود آمده از این مسئله را مطرح می کردند و چون که تجارب زیسته ای دانشجویان نیز در کلاس مطرح می شد نوعی هیجان برای بیان کردن مطالب به وجود می آمد و باعث می شد مطالب درسی برای ما درونی شود." ۳- "وقتی استاد به ما می گفت که در شما هم باید در طرح کردن سه سؤال اساسی نقش داشته باشید و این سؤالات باید مطالب روز و کسب اطلاعات کافی و مورد نیاز در مورد این موضوع، ما باید هم در مورد موضوع و هم مسئله ها و محتواهای مرتبط با آن اطلاعات کسب می کردیم یعنی به نوعی فقط طرح کردن سؤال ها نبود باید تجزیه و تحلیل برای سؤالات و هم برای جواب ها انجام می دادیم."
--	---------------	--	--

		۴- "من اوایل که این درس و رو داشتم و فهمیدم که جریان کلاسی چه خبر هستی کمی استرس داشتم / ما به‌مرور زمان وقتی که گذشت و در طرح کردن سؤالات کمی تجربه کسب کردم و بر مفاهیم تسلط پیدا کردم در جلسه های بعدی با اعتماد به نفس بیشتری حضور پیدا کردم و باعث می شد ذهنم با مطالب به‌نوعی درگیر شود و مطالب برایم درونی شود."
حقیقت جویی و حق پذیری	تقویت اراده، باز شدن دیدگاه دانشجویان، قبول کردن دیدگاه مخالف، ارزش قائل شدن برای نظرات افراد مختلف، اولویت بندی کردن موضوعات، تمرینی برای کاهش غرور، انتقاد پذیری، رشد خودآگاهی،	۱- "این روش در بیشتر مهارت‌های که یک دانشجو بدان نیازمند است به ما کمک کرد. مثلاً یکی از آن‌ها این بود که به ما جرئت داد دیدگاه خود را بیان کنیم، که واقعاً قبل از ورود به دانشگاه ما این‌گونه نبودیم که این جرئت را داشته باشیم و یا حتی اگر هم این‌گونه بودیم مطالبی که بیان می‌کردیم از روی تعصب بود اما الآن با قبول کردن دیدگاه هم‌کلاسی‌هایمان به نظرم در این زمینه خیلی باعث پیشرفت ما شد." ۲- "به نظر من یکی از مواردیکه همیشه در کلاس مطرح می‌شد اولویت بندی کردن موضوعات بر اساس اهمیت آنان بود. تمرینی بود برای اینکه ما بهتر هم موضوع و هم اهمیت آن را بپذیریم و جویای اصل واقعیت آن باشیم." ۳- "قبول کردن انتقاد از دیگران یکی از ویژگی‌هایی است که به نظر من باید در محیط آکادمیک باید خیلی توسعه یابد که این روش تدریس پرسش محور خیلی به آن کمک کرد چون که یک کار مشارکتی بود و همه باید نظر می‌دادند و نظرات مختلفی ارائه می‌شود موافق و مخالف، قبول کردن دیدگاه افراد دیگر

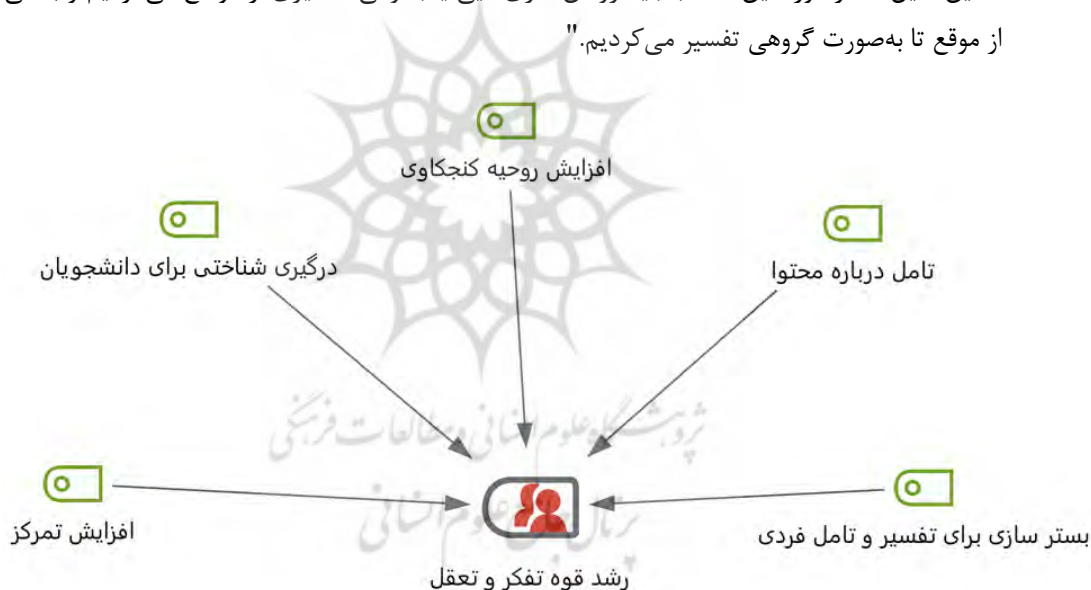
			به عنوان نظرات دیگری در مورد این موضوع وجود دارد باعث می‌شد افق دید همه‌ی ما دانشجویان تغییر کند.
	جرئت ورزی معرفتی	نترسیدن از شکست یا تحقیر شدن، جرئت بیان کردن احساسات، جرئت اشتباه کردن، عدم ضایع شدن حق دیگران، کم شدن اضطراب، توانایی پایداری از حق شخصی، اتکا به توانایی خویش، بیان کردن شفاف مطالب، احساس مثبت داشتن به خود به صورت تدریجی	۱- "به نظر من صحبت کردن در جمع همیشه سختی‌های خاص خود را دارد / ما وقتی به مرور داری حرف می‌زنی و تمرین می‌کنی این سختی کم و کمتر می‌شود و بر آن فائق می‌ای و دیگر از تحقیر شدن یا مسخره کردن هراس نداری و روز به روز پیشرفت می‌کنی و ترس و استرس کمتر میشه در کنارش جرئت بیشتر میشه." ۲- "همه‌ی ما وقتی این حق رو داشتیم که از نظرات خودمان دفاع کنیم و برای آن دلیل بیاوریم و به ما وقت داده شود حق هیچ‌کدام از دانشجویان برای کسب نمره یا فعالیت‌های کلاسی ضایع نمی‌شد و این به نوبه‌ی خود در انگیزه و روحیه‌ی همه ما اثر می‌گذاشت."

همان‌طور که تحلیل‌ها قابل مشاهده است دانشجویان از تجارب خود از بهره گرفتن از این روش تدریس سخن می‌گویند و به واکاوی مزایای این روش پرداخته‌اند که ما در اینجا به صورت شش کد مقوله درآورده‌ایم.

رشد قوه تفکر و تعقل

طبق نظر دانشجویان استفاده کردن از این روش باعث می‌شد که همه‌ی آن‌ها دنبال مطالب برای بیشتری برای ارائه کردن در کلاس باشند تا این‌که در کلاس مطرح کنند و جواب‌های منطقی‌تری نسبت به همه دانشجویان دیگر به بحث مورد نظر ارائه دهند. نظر یکی از شرکت‌کنندگان بدین صورت است "من خودم شخصاً وقتی سؤالی در کلاس مطرح می‌شد و قرار بود که جلسه آینده در مورد این سؤالی بحث کنیم کنجکاو می‌شدم که در خود موضوع حال حاضر برم تحقیق کنم و در مورد بحث مورد نظر تمرکز داشته باشم و به نوعی بر این مسئله تسلط داشته باشم به نوعی مسئله با برای تمامی دانشجویان نوعی درگیری شناختی به وجود می‌آورد که درست‌ترین جواب را برای موضوع مطرح شده پیدا کنیم."

کنجکاو شدن یکی از ویژگی‌های اصلی این روش تدریس است همان‌طور که دانشجویان بدان اشاره کرده‌اند که هم‌زمان با آن تعقل و تفکر خود را نسبت به موضوع موردنظر و موضوعات دیگر افزایش می‌یابد؛ اما این کنجکاو شدن همراه با درگیری‌های شناختی برای دانشجویان به وجود می‌آید چراکه در بعضی از اوقات این کنجکاو بودن و دنبال مطالب رفتن باعث می‌شود که با یادگیری‌های قبلی دانشجو متناقض باشد و دانشجو بیشتر علاقه کند به فراگرفتن مطالب و ارائه کردن نظر و بیشتر تحقیق کردن باشند تا در موضوع موردنظر را به فهم برسند. در حقیقت نوعی اشتیاق و انگیزه در دانشجویان به وجود آورده بود که بیشتر دنبال مباحث و مطالب باشند تا اطلاعات بیشتر در مورد بحث موردنظر کسب کنند. همچنین نظر شرکت‌کننده بعدی در این مورد جالب‌توجه است: "موضوع مطرح‌شده از طرف استاد باعث می‌شد که من نوعی انگیزه و روحیه دیگه ای داشته باشم که در این موضوع بخواهم سرچ کنم و درباره مطالبی که قرار است مطرح شود نوعی تأمل داشته باشم؛ اما موضوع دیگری که مطرح می‌شد این بود که ما وقتی سرچ می‌کردم که در مورد موضوع یا مسئله اطلاعاتی کسب کنیم این اطلاعات کمی از هم دیگر پرت بودند به همین دلیل ما در مورد این مطالب باید روشن کاری‌هایی یا به‌نوعی تفسیری از موضع می‌کردیم و بعضی از مواقع تا به‌صورت گروهی تفسیر می‌کردیم."

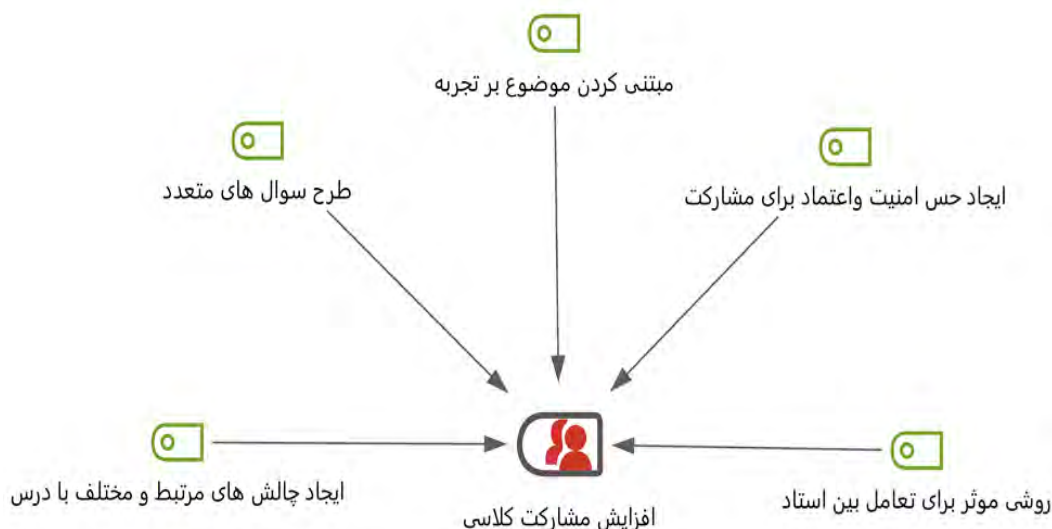
شکل ۱: رشد قوه تفکر و تعقل

افزایش مشارکت کلاسی

یکی دیگر از مقوله‌های که این روش تدریس بران متمرکز است افزایش مشارکت کلاسی همگانی دانشجویان در حین تدریس و بحث کردن در مورد موضوع موردنظر است. نظر یکی از مشارکت‌کنندگان در این مورد این است: "به نظر من مهم‌ترین مزیت این روش این بود که یک کار جمعی بود و باید همه‌ی همکلاسی‌ها

نظر می‌دادند و این خود باعث می‌شد که جو کلاس یک جو مشارکتی و فعالانه باشد که نظرات همه‌ی افراد مهم باشد. نکته‌ی دیگر این بحث این است که جو کلاسی مساعد برای بحث و گفتگوی کلاسی بود."

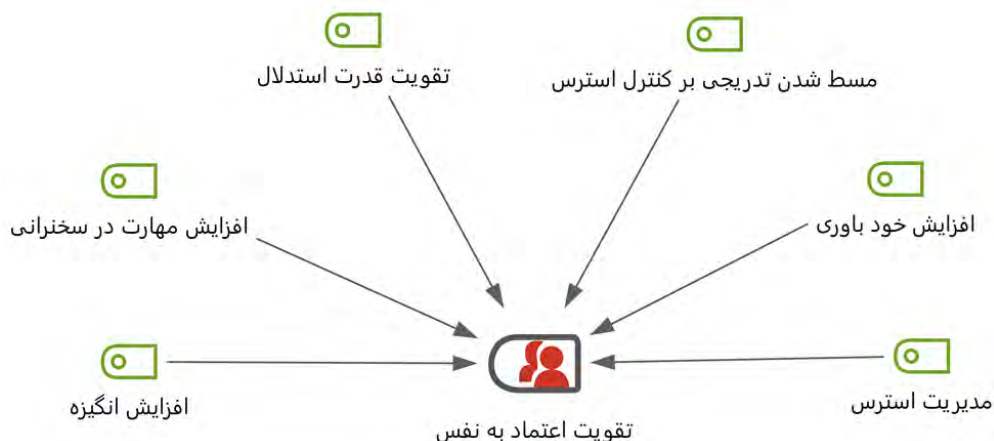
به عقیده این دانشجو افزایش مشارکت کلاسی و نظر دادن در مورد موضوع مورد نظر باعث می‌شود که دانشجویان علاوه بر مشارکت احساس ارزشمندی به خود و نظر دیگران داشته باشند. یکی دیگر از مواردی که باعث می‌شد که مشارکت در کلاس به صورت همگانی باشد این بود که یک محیط چالش برانگیز ایجاد می‌شد و سؤالات متعدد در رابطه با در پیوند موضوع کلاسی با موضوعات جامعه مطرح می‌شد یکی از مشارکت کنندگان این گونه بیان می‌کند "من توجه کردم به روشی که استاد موضوع را مطرح می‌کرد استاد موضوع‌های درس اندیشه اسلامی رتبه بحث‌ها یا مسائلی که در جامعه وجود داشت و الآن شاید به صورت یک مشکل در جامعه مطرح شده است ربط می‌داد و باعث می‌شد که هر دانشجو تجربه‌ای که در این زمینه داشت مطرح کند و این باعث می‌شد تقریباً همه‌ی کلاس با موضوع درگیر شوند و نظر یا تجربه‌ی خود را مطرح کنند." یکدیگر از مواردی که منجر به افزایش مشارکت کلاسی می‌شد این بود که جو کلاسی یک جو مشارکتی بود و این حس در دانشجویان به وجود آمده بود که کلاس باید توسط خود دانشجویان اداره شود و مشارکت تک‌تک آن‌ها مهم است و این ویژگی در نظر یکی از شرکت کنندگان بارز است: "یکی از شرایطی که باعث می‌شد همه‌ی ما دانشجویان در بحث‌های کلاسی مشارکت داشته باشیم این بود که فضای کلاس یک فضای آرام و کاملاً بدون سوگیری نسبت به کشی خاصی بود و نظرات همه‌ی افراد قابل احترام و تحسین بود بنابراین این موارد در افزایش بحث و مشارکت کلاسی خیلی تأثیرگذار بود." موارد مهم دیگری نیز باعث افزایش مشارکت کلاسی می‌شدند اما یکی از مواد که قابل توجه است این بود که خلأهای دانشی دانشجویان را مشخص می‌کرد. بدین معنی وقتی دانشجویی در مورد یک موضوع دیدگاه خاصی داشت و فکر می‌کرد این دیدگاه درست است به نوعی تک‌بعدی به موضوع نگاه می‌کرد اما وقتی نظرات و دیدگاه دیگر هم‌کلاسی‌های خود را می‌شنید، می‌فهمید که می‌توان از دیدگاه‌های دیگری نیز به موضوع نگاه کرد که جامع‌تر و درست‌تر نیز هستند. یکی از مشارکت کنندگان این گونه تشریح می‌کند: "وقتی ما داشتیم در مورد مسئله‌ای بحث می‌کردیم می‌دیدیم که نظرات مختلفی وجود دارد و یا مسئله ابعاد دیگری نیز دارد که ما بدان توجه نکرده‌ایم یا بحث مهم دیگری که به نظر من در مشارکت کلاسی به صورت همگانی وجود دارد این است که مشخص می‌کرد ما در کجاها ضعیف هستیم و نیاز به مطالعه‌ی بیشتر در این زمینه داریم و همچنین برعکس."

شکل ۲: افزایش مشارکت کلاسی

تقویت اعتمادبه نفس

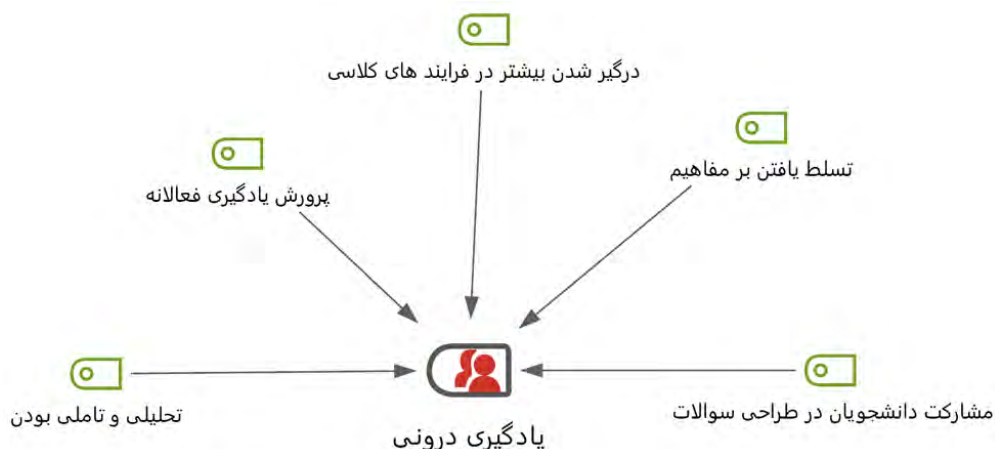
اکثر مشارکت کنندگان وقتی از مزایای این روش تدریس صحبت می کردند تقویت اعتمادبه نفس را همیشه مطرح و دلایل آن را نیز بدین صورت بیان می کردند که وقتی در مورد موضوع مورد نظر، دیدگاه های خود را بیان می کردند باعث می شد که استرس خود را کنترل و بهتر آن را مدیریت کنند. در کلاس درسی که روش تدریس آن پرسش محور است و محوریت آن ارائه نظر توسط دانشجویان و بحث کردن به صورت منطقی هست و این احساس ارزشمندی در آن ها به وجود می آید که نظر یکی از مشارکت کنندگان بدین گونه بود: "یکی از راه های که در کلاس باعث شد من به شتر در بحث ها مشارکت داشته باشم این بود که بعد از چند جلسه در کلاس که مشارکت کردم نوعی حس خودباوری و خوشایندی به خودم داشته باشم و در حرف زدن تسلط داشته باشم، چون که هم از طرف دانشجویان دیگر و هم از طرف استاد بازخورد می گرفتم در تقویت اعتمادبه نفسم خیلی مؤثر بود." همان طور که مطرح شد عواملی مانند توانایی کنترل کردن استرس در وهله اول و بعد اعتماد کردن به توانایی خود باعث تقویت اعتمادبه نفس می شود. از جمله مواردی دیگر طبق تحلیل های صورت گرفته که باعث تقویت اعتمادبه نفس و خودباوری می شوند می توان به تقویت قدرت استدلال، ارائه فرصت های رقابتی سالم برای بیان کردن دیدگاه خود، بازخورد مثبت گرفت و همچنین توانایی شناختن استعدادها را نام برد که در نتیجه منجر به تقویت اعتمادبه نفس در دانشجویان می شود که یکی از دانشجویان این گونه توضیح می دهد: "من خودم یکی از کسانی بودم که همیشه از صبحت کردن درون جمع استرس داشتم و صدام می لرزید و اولین جلسه که در درس اندیشه اسلامی کلاس داشتم وقتی فهمیدم که شرایط کلاس به نوعی هست که باید حتماً حرف بزنی، اوایلش خیلی ترسیدم اما به مرور زمان خیلی بهتر شدم و می توانستم استرسم را کنترل و مدیریت کنم و این باعث شد همیشه در کلاس و بحث های کلاسی انگیزه داشته باشم."

شکل ۳: تقویت اعتماد به نفس

یادگیری درونی

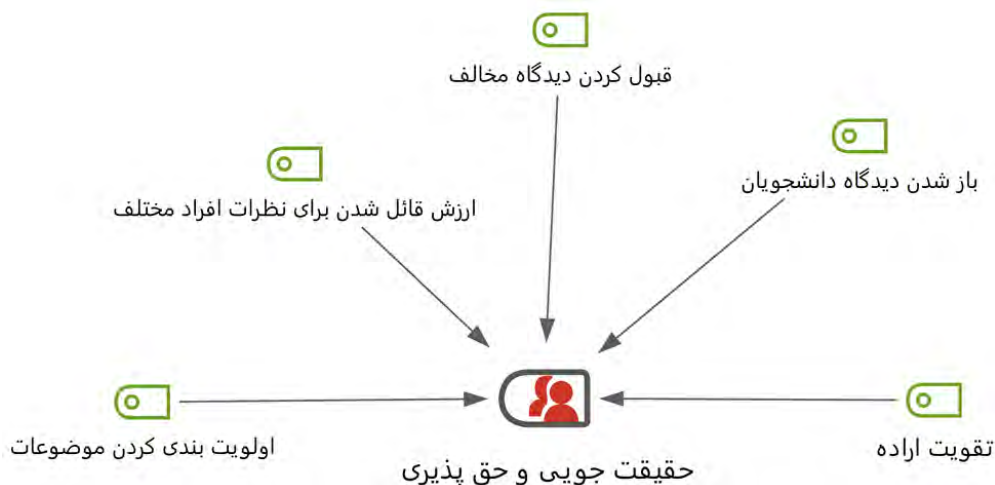
دانشجویان معتقد بودند وقتی که در طراحی سؤالات، جست‌وجو کردن در مورد پاسخ سؤالات موردنظر و تحلیل و ادراک از پاسخ‌های موجود و انتخاب درست‌ترین و منطقی‌ترین آن‌ها باعث می‌شد که یادگیری برای دانشجویان درونی شود و به صورت کامل مطالب را درک کنند. یکی از مشارکت‌کنندگان این گونه تشریح می‌کند: "به عنوان یک دانشجو واقعاً اگر اعتراف کنم وقتی در کلاس در مورد مطلبی چیزی جدیدی یاد می‌گیرم، خیلی زود فراموش می‌کنم اما برای درس اندیشه اسلامی چون که همه دانشجویان بایدی‌تر و با کمک هم در طراحی سؤالات و جواب دادن آن‌ها نقش داشتیم و در پرسش‌های که مطرح می‌شد از اول تا آخر کلاس باید مشارکت می‌کردیم، من حتی الآن هم مطالبی را که در موردش بحث کردیم به خاطر دارم." موارد دیگری که باعث می‌شود یادگیری در دانشجویان درونی شود علاوه بر تحلیلی و تأملی بودن، یعنی باید در مورد تک‌تک سؤالات و پاسخ‌های مطرح شده تفسیر صورت گیرد، روش پرسش محور را به مسائلی که در جامعه وجود داشت ربط می‌دادند یعنی علاوه بر جواب دادن به سؤال‌های مطرح شده در کلاس به نوعی برای این مسائلی که در جامعه وجود داشت نوعی راه حل پیدا می‌کردند. این پیوند میان کلاس و مسائلی که در جامعه وجود داشت باعث می‌شد که مسائل که از تجربه دانشجویان نسبت می‌گرفت و در جامعه بود یادگیری را ملموس‌تر و درونی می‌کرد. بدین صورت یکی از دانشجویان این گونه مطرح می‌کند: "یکی از موارد مهمی که باعث می‌شد همه ما دانشجویان به کلی درس اندیشه اسلامی ۱ انگیزه داشته باشیم این بود که موضوع‌های مطرح می‌شد مسئله یا مشکل روز بودند یعنی مباحث درسی را به نیازها یا مشکلات به وجود آمده از این مسئله را مطرح می‌کردند و چون که تجارب زیسته دانشجویان نیز در کلاس مطرح می‌شد نوعی هیجان برای بیان کردن مطالب به وجود می‌آمد و باعث می‌شد مطالب درسی برای ما درونی شود."

شکل ۴: یادگیری درونی

حقیقت‌جویی و حق‌پذیری

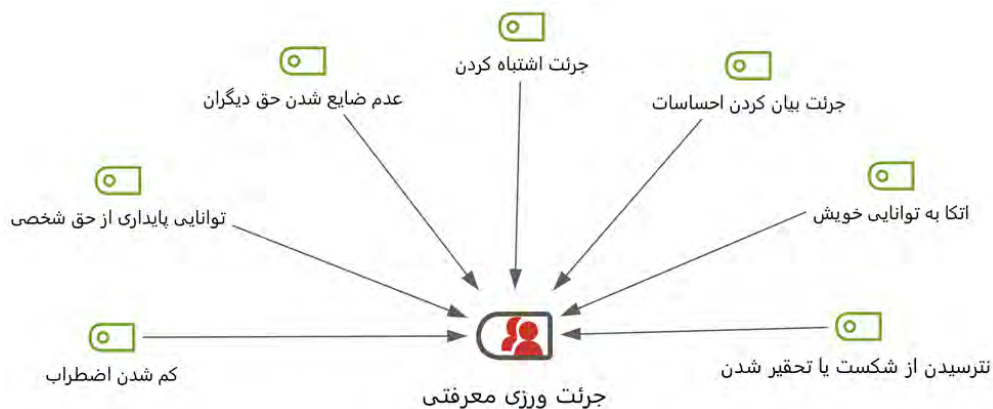
بعضی از دانشجویان این‌گونه بیان می‌کنند که این روش تدریس به آن‌ها این فرصت را می‌داد که دنبال واقعیت پدیده‌های اطراف خود باشند و به‌نوعی این جرئت را به آن‌ها می‌داد که حقیقت‌های که در مورد واقعیت‌ها و مسائلی که در اطراف وجود دارد را دنبال بگیرند و علاوه به راین، موضوع دیگر که به وجود می‌آید این است حقیقت‌های که در مورد مسائل وجود دارد را می‌پذیرند و بدون تعصب از عقاید درست خود دفاع کنند و همچنین عقاید درست دیگران را نیز کندوکاو می‌کنند. یکی از مشارکت‌کنندگان این‌گونه تشریح می‌کند: "این روش در بیشتر مهارت‌های که یک دانشجو بدان نیازمند است به ما کمک کرد. مثلاً یکی از آن‌ها این بود که به ما جرئت داد دیدگاه خود را بیان کنیم، که واقعاً قبل از ورود به دانشگاه ما این‌گونه نبودیم که این جرئت را داشته باشیم و یا حتی اگر هم این‌گونه بودیم مطالبی که بیان می‌کردیم از روی تعصب بود اما الآن با قبول کردن دیدگاه هم‌کلاسی‌هایمان به نظرم در این زمینه خیلی باعث پیشرفت ما شد." نظر بعضی از دانشجویان این بود که، محیط اکادمیک باید به دانشجویان مهارت‌های را بیاموزد که درخور این محیط باشد. در همین راستا، وقتی یک جنبه از حقیقت‌پذیری این است که انتقادهای که نسبت به اعتقادات و نظرهای ما می‌شود را بپذیریم و در بعضی از مواقع هست که خلاف نظر ما درست است و این دیدگاه انتقادپذیری در این روش پرسش محور، توسعه یافت. "قبول کردن انتقاد از دیگران یکی از ویژگی‌هایی است که به نظر من باید در محیط اکادمیک باید خیلی توسعه یابد که این روش تدریس پرسش محور خیلی به آن کمک کرد چون که یک کار ببر مشارکتی بود و همه باید نظر می‌دادند و نظرات مختلفی ارائه می‌شود موافق و مخالف، قبول کردن دیدگاه افراد دیگر به‌عنوان نظرات دیگری در مورد این موضوع وجود دارد باعث می‌شد افق دید همه‌ی ما دانشجویان تغییر کند."

شکل ۵: حقیقت جویی و حق پذیری

جرئت ورزی معرفتی

یکی از ویژگی‌های مهم فراگیر و مدرس پرسشگر در فرایند یادگیری، لذت بردن از فرایند پرسشگری می‌باشد و همچنین نترسیدن از این ترک فکت‌ها و نقاط به‌ظاهر امن معرفتی است. بنابراین دانشجویان طی فرایند پرسشگری اضطراب خو را کنترل و بر توانایی و جرئت ورزی خود را تقویت کردند. یکی از مشارکت‌کنندگان این‌گونه بیان می‌کند: "به نظر من صحبت کردن در جمع همیشه سختی‌های خاص خود را دارد اما وقتی به‌مرور داری حرف می‌زنی و تمرین می‌کنی این سختی کم و کمتر می‌شود و بر آن فائق می‌ای و دیگر از تحقیر شدن یا مسخره کردن هراس نداری و روزبه‌روز پیشرفت می‌کنی و ترس و استرس کمتر می‌شد در کنارش جرئت بیشتر می‌شد همچنین قبلاً خود را به گوشه‌ای امنی می‌بردم که از من سؤال نشود یا در مورد چیزهای که واقعیت و حقیقت بودن حرف می‌زدم بنابراین از این ماجراجویی‌ها الکی وارد یک تجربه جدید شدم که خیلی متفاوت بود." همچنین دانشجویان می‌توانستند به توانایی‌های خود اتکا کنند نظریات خود را به‌طور دقیق و شفاف ارائه دهند و مخاطبان به‌طور درست از این نظریات بهره ببرند وقتی این موارد مطرح به‌طور عینی برای دانشجو اتفاق می‌افتاد به تدریج احساس مثبت و احساس ارزشمندی به خود داشته باشند.

شکل ۶: جرئت ورزی معرفتی

نمونه نقل قول			
کد منتخب (گزینشی)	کد محوری	کد های باز	۱- "متأسفانه یکی از مواردی که همیشه باعث می‌شد که ما نتوانیم در این روش تدریس را به خوبی انجام بدهیم این بود که در اکثر مواقع وقت کم می‌آوردیم و نمی‌توانستیم تمامی ابعاد یک موضوع را بررسی کنیم به همین دلیل به یکی از چالش‌ها و مشکلات مهم برای ما تبدیل شده بود."
	کاستی‌ها و چالش‌های روش تدریس پرسش محور	کمبود وقت عدم پوشش همه مطالب درسی، عدم امکان وقت برای همه، عدم رعایت اولویت‌بندی، عدم برنامه‌ریزی دقیق، عدم تقسیم‌بندی صحیح، ائتلاف وقت، زمان‌بر بودن روش تدریس، طولانی بودن فرایند،	

		۲- "یکی از مشکلاتی دیگر برای ما در کلاس درس اندیشه اسلامی به وجود اومد این بود که وقتی که وقت کم می آوردیم به مطالب مهم تر و سرفصل های که باید تدریس می شود یعنی از مواقع نمی توانستیم این اولویت ها را رعایت کنیم و این به نظرم به یکی از چالش ها تبدیل شده بود." ۳- "به نظر من این که در اکثر مواقع وقت کم می آوردیم به یک چالش تبدیل شده بود چون که بعضی از مواقع هم که بین ما دانشجویان اختلاف نظری به وجود می احمد یا نظرات مختلفی در مورد یک موضوع وجود داشت و همه به دفاع از نظرات خود می پرداختند و این خود باعث می شد که کلاس به حاشیه کشیده شود و این خود منجر می شد که وقت کلاس به هدر برود و از موضوع اصلی دور شود."
سخت شدن کنترل کلاس	هرج و مرج شدن کلاس، اختلاف نظر زیاد، عدم نظارت کافی بر همه ی ابعاد، عدم بازخورد به همه ی دانشجویان، عدم علاقه به بعضی از موضوعات مطرح شده، نبود کنترل کافی بر کلاس های شلوغ، تشابه زیاد جواب ها، عدم پیش بینی اتفاقات غیرمنتظره، فاصله گرفتن از هدف مورد نظر، گسیختگی زیاد،	۱- "این روش تدریس برای کلاس های که جمعیت کمتری دارند به نظرم خیلی مناسب تر باشد تا در کلاس پرجمعیت چون که وقتی تعداد نظرات زیاد می شود و این نظرات موافق و مخالفانی نیز دارد بنابراین وقتی همه این نظرات مطرح می شود باعث شلوغ شدن کلاس در بعضی از مواقع و هرج و مرج به وجود می احمد." ۲- "بعضی از مواقع وقتی کلاس شلوغ می شود استاد نمی تواند بر همه ی نظرات بازخورد بدهد و نظارت کلاسی مشکل می شد که می توانست دلایل مختلفی داشته باشد یکی از آن ها این بود که بعضی از دانشجویان به بعضی از

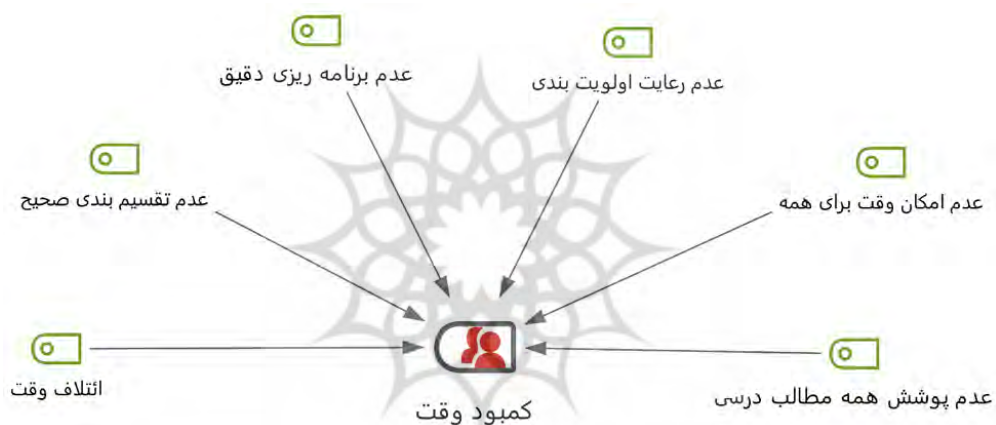
			موضوعات علاقه نداشتند و کمتر شرکت می‌کردند و در مواردی دیگر هم نظرات زیادی وجود داشت که خیلی به یکدیگر شبیه بودند.
	سنتی بودن روش	روش‌های جایگزین جدید، عدم توجه به همه‌ی ابعاد کلاسی، عدم جوابگو بودن به بعضی قسمت‌های دیگر آموزش، عدم بهره‌گیری از فناوری‌های روز، عدم قابلیت اجرا در همه دروس، عدم برانگیختن توجه همه دانشجویان، به حاشیه رفتن از هدف کلاسی، عدم بهره‌گیری از مثال‌های متنوع	۱- "به نظر من وقتی که روش‌های تدریس مختلفی وجود دارد که می‌تواند همه‌ی دانشجویان دیگر را در به کلاس و موضوع درسی علاقه‌مند کند یکی از چالش‌های این روش تدریس این بود که نمی‌توانست پیماز تکنولوژی به‌طور گسترده استفاده کنیم و محدودیت وجود داشت و جوابگوی همه‌ی سؤالات ما در بعضی از مواقع نبود." ۲- "به نظر من روش‌های جدید و جایگزین دیگری برای این روش تدریس وجود دارد که می‌توانند بهتر عمل کنند و در همه‌ی در س قابلیت اجرایی داشته باشند که متأسفانه این روش تدریس فقط برای دروس نظری و بعضی از درس‌های مشابه دیگر خوب است چراکه نمی‌توان برای آن‌ها مثال‌های عملی زیادی مطرح کرد و به طریق آن بتوان مسائلی دیگر را مطرح کرد."

همان‌طور که در بالا مشاهده کردید دانشجویان به موارد زیادی را از مزایای روش پرسش محور برشمردند؛ اما این روش مشکلات و چالش‌های خاص خود را دارد که می‌تون به‌صورت مقوله‌های مانند کمبود وقت، سخت شدن کنترل کلاس و سنتی بودن روش پرسش محور در مقایسه با روش‌های جدیدتر می‌باشد.

کمبود وقت

دانشجویان بیشتر به این اشاره می‌کردند که در هنگام فرایند پرسش محور، به دلیل نداشتن وقت از بعضی از مباحث اصلی چشم‌پوشی می‌کردند و این در طی جلسات متعدد باعث می‌شد که در تدریس

بخش‌های مهمی که از کتاب باید تدریس می‌شد صدمه وارد کند همچنین در بعضی از اوقات وقت به همه‌ی دانشجویان به‌درستی نمی‌رسید که نظرهای خود را ارائه دهند. اظهارات یکی از دانشجویان بدن صورت است: "متأسفانه یکی از مواردی که همیشه باعث می‌شد که ما نتوانیم در این روش تدریس کم به یاریم این بود که در اکثر مواقع وقت کم می‌آوردیم و نمی‌توانستیم تمامی ابعاد یک موضوع را بررسی کنیم به همین دلیل به یکی از چالش‌ها و مشکلات مهم برای ما تبدیل شده بود." یکی از مواردی که باعث می‌شد که کلاس‌ها با کمبود وقت مواجه شوند این بود بحث‌های که در مورد یک موضوع پیش می‌آمد و به دلیل اختلاف نظر زیاد به حاشیه کشیده می‌شود و به همین دلیل در بعضی مواقع این اتفاق می‌افتاد. یکی از دانشجویان چنین بیان می‌کند: "به نظر من این‌که در اکثر مواقع وقت کم می‌آوردیم به یک چالش تبدیل شده بود چون که بعضی از مواقع هم که بین ما دانشجویان اختلاف‌نظری به وجود می‌آمد یا نظرات مختلفی در مورد یک موضوع وجود داشت و همه به دفاع از نظرات خود می‌پرداختند و این خود باعث می‌شد که کلاس به حاشیه کشیده شود و این خود منجر می‌شد که وقت کلاس به هدر برود و از موضوع اصلی دور شود."

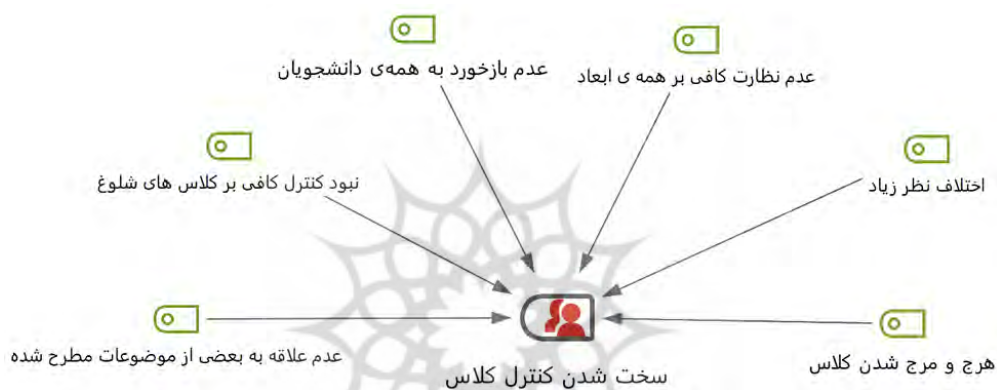
شکل ۷: کمبود وقت

سخت شدن کنترل کلاس

روش تدریس پرسش محور چون که کلاس با نظر و مشارکت دانشجویان اداره می‌شود و همه‌ی دانشجو نظر خود را مطرح می‌کنند به همین دلیل کلاس در بیشتر مواقع شلوغ است و باید مدیریت شود در این صورت کنترل کردن کلاس سخت خواهد شد. این روش تدریس برای کلاس‌های که دانشجویان کمتری دارد کارآمدتر است و برای کلاس‌های که از جمعیت بیشتری برخوردارند کنترل کردن و نظارت کلاسی سخت خواهد شد. یکی از مشارکت‌کنندگان چنین مطرح می‌کند: "این روش تدریس برای کلاس‌های که جمعیت کمتری دارند به نظرم خیلی مناسب‌تر باشد تا در کلاس پرجمعیت چون‌که وقتی تعداد نظرات زیاد می‌شود و این نظرات موافق

و مخالفانی نیز دارد بنابراین وقتی همه این نظرات مطرح می‌شود باعث شلوغ شدن کلاس در بعضی از مواقع و هرج مرج به وجود می‌آید."

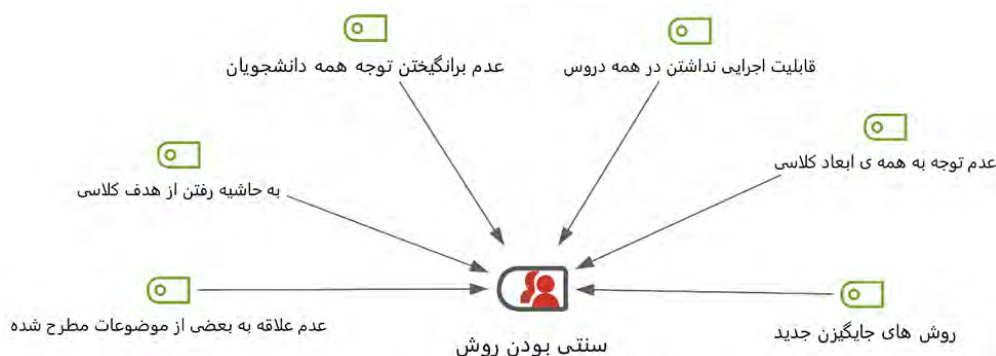
یکی دیگر از مواردی که در بحث چالش‌های روش تدریس پرسش محور مطرح است این است که به پاسخ‌های که دانشجویان به پرسش‌ها می‌دهند به آن‌ها بازخورد بدهیم؛ که این بازخورد علاوه بر طولانی بودن باعث می‌شد که کلاس بیشتر به سمت شلوغی گرایش پیدا کند. به عنوان نمونه یکی از دانشجویان چنین مطرح می‌کند: "بعضی از مواقع وقتی کلاس شلوغ می‌شود استاد نمی‌توانست بر همه‌ی نظرات بازخورد بدهد و نظرات کلاسی مشکل می‌شد که می‌توانست دلایل مختلفی داشته باشد یکی از آن‌ها این بود که بعضی از دانشجویان به بعضی از موضوعات علاقه نداشتند و کمتر شرکت می‌کردند و در مواردی دیگر هم نظرات زیادی وجود داشت که خیلی به یکدیگر شبیه بودند."

شکل ۸: سخت شدن کنترل کلاس

سنتی بودن روش تدریس

امروزه در بیشتر کلاس‌ها درسی هم در سطح دانشگاه و هم در سطح مدارس از روش تدریس‌های جدید بهره می‌برند تا یادگیری برای فراگیران ملموس‌تر و عینی‌تر شود در همین راستا از فناوری کمک‌های زیادی می‌گیرند چون که به دلیل ایجاد کردن تنوع و ارائه کردن مطالب با مثال‌های بیشتر نظر فراگیران را بیشتر به خود جلب می‌کنند و باعث می‌شوند انگیزه آن‌ها برای یادگیری دوچندان شود. علاوه بر این بحث دیگری که مطرح است این بود که روش پرسش و پاسخ فقط برای درس‌های نظری بیشتر کاربردی می‌باشد اما روش تدریس‌های جدید با کمک تکنولوژی آموزشی، قابلیت اجرایی در تمام درس‌های نظری و عملی را دارند. یکی از مشارکت‌کنندگان چنین مطرح می‌کند: "به نظر من وقتی که روش‌های تدریس مختلفی وجود دارد که می‌تواند همه‌ی دانشجویان دیگر را در به کلاس و موضوع درسی علاقه‌مند کند یکی از چالش‌های این روش تدریس این بود که نمی‌توانست یماز تکنولوژی به‌طور گسترده استفاده کنیم و محدودیت وجود داشت و جوابگوی همه‌ی سؤالات ما در بعضی از مواقع نبود."

شکل ۹: سنتی بودن روش

بحث و نتیجه گیری

روش تدریس عامل مهمی در ایجاد انگیزه و تمایل برای یادگیری برای همه‌ی مقاطع تحصیلی می‌باشد. به همین دلیل، هدف پژوهش حاضر، واکاوی روش پرسش محور از لحاظ مزایا و چالش‌ها و مشکلاتی برای دانشجویان پیش به وجود می‌آورد که یافته‌های آن به صورت ۶ کد محوری به عنوان مزایا و ۳ کد محوری دیگر برای چالش‌های آن می‌باشد.

سؤال ۱. دانشجویان چه ادراکاتی از روش پرسش محور در کلاس درس اندیشه اسلامی دارند؟ نتایج مطالعات و پژوهش صورت گرفته در زمینه روش پرسش و پاسخ نشان می‌دهد، این روش فرصت شناخت جامع‌تر پیرامون موضوعات را فراهم می‌کند. از این روش به عنوان مکمل سایر روش‌ها استفاده می‌شود و زمینه یادگیری در زمان کوتاه‌تر را فراهم می‌کند. این روش به دلیل ایجاد سؤال در ذهن مخاطب انگیزه یادگیری را افزایش می‌دهد. نتایج پژوهش رحیمی کند (Rahiminand, 2015) تأثیر روش پرسش و پاسخ در افزایش انگیزه یادگیری را تأیید می‌کند و آن را در ردیف روش‌های فعال در آموزش می‌داند. بررسی نظرات آزمودنی‌ها نشان‌دهنده نقش این روش در کسب یادگیری عمیق‌تر است. فتاحی (Fattahi, 2015) نیز به این مطلب اشاره داشته است و روش پرسش و پاسخ را روشی مؤثر در ماندگاری بهتر مطالب و جلوگیری از فراموشی زود هنگام می‌داند. روش پرسش و پاسخ باید به صورت متقابل بین مدرس و فراگیران در جریان باشد و فرصت طرح سؤال از سوی مدرس برای فراگیران صورت می‌گیرد و دانش‌آموزان صرفاً پاسخگو هستند. آزمودنی‌ها عقیده دارند این گروه تحصیلی به دلایلی از جمله کمبود مطالعه و شناخت درباره موضوع تمایل به پرسیدن سؤال ندارند، دانش‌آموزی که اطلاعاتی درباره موضوع یادگیری ندارد

حتی اگر سؤالی در ذهن داشته باشد از پرسش خودداری می‌کند و گمان می‌کند که در صورت طرح سؤال ممکن است معلم به عدم آگاهی او پی ببرد یا اینکه معلم تصور کند او به مطالب گوش نمی‌دهد. همچنین به دلیل خجالتی بودن برخی از دانش‌آموزان و کمبود اعتماد به نفس از پرسش خودداری می‌کنند. از سوی دیگر گاهی موضوع مورد علاقه آنان نیست، فرصت پرسش و پاسخ کوتاه است، معلم به سؤالات قبلی دانش‌آموزان پاسخ نداده و در نتیجه دانش‌آموزان دریافتند که فرصت پرسش سؤال در کلاس ندارند. تمامی این موارد و نتایج حاصل از پژوهش حاکی از یک‌طرفه شدن جریان پرسش و پاسخ است. در کلاس درس این روش کمتر به عنوان هدایت دانش‌آموزان در رسیدن حقیقت و هدف آموزش استفاده می‌شود. در مقطع متوسطه اول معلمان به دلیل یک‌طرفه بودن این جریان بیشتر از روش پرسش و پاسخ به عنوان ارزشیابی درس گذشته استفاده می‌کنند و به جمع‌بندی، بازآموزی و تکرار مطالب از فواید این روش اکتفا می‌نمایند؛ بنابراین در جریان پرسش و پاسخ در این دوره تحصیلی، معلمان پرسشگر سؤالات درباره موضوعات معین کتاب درسی و دانش‌آموزان پاسخگوی سؤالات هستند.

۲. دانشجویان به چه دلایلی به این روش تدریس علاقه متد بودند؟ دانشجویان به دلایل زیادی همچنان که مطرح شد به این روش تدریس علاقه متد بودند. همان‌طور که مطرح شد این روش تدریس باعث می‌شد که بیشتر مطالعه آزاد و مسئله محور داشته باشند. همان‌طور که گاردنر در پرسش‌های معنا آفرین مطرح می‌کند برای دستیابی به فهم برتر و حقیقت مطلق بی‌معناست و باید کوشید تا به افق‌های جدید و فهم متفاوت دست یافت. از این رو لازم است تولید و بازآفرینی جایگزین نظام بازتولید و کشفی شود که پیش از این مرسوم بوده است. (Cubukcu, 2012). طریقی که هدف مذکور را تحقق می‌بخشد، پرسش است. این نوع پرسش‌ها به خلق معانی جدید می‌پردازند و از اعتبار این معانی می‌پرسند. این معانی جدید، حاصل نگرستن به موضوع از منظری تازه و بدیع هستند. این نوع پرسش بیشتر در مراحل دوم، سوم و چهارم از مراحل فهم مطرح می‌شود. در واقع، مرحله نخست، برکنار از طرح چنین پرسش‌هایی است؛ زیرا هنوز کلیشه‌ها رایج شکسته نشده‌اند تا بتوان بر ویرانه آن‌ها، معانی بدر را سامان بخشید. همان‌طور که Karur (at al, 2023) در مطالعه‌ی خود به آن اشاره داشته‌اند که روش پرسش و پاسخ را می‌توان به عنوان یک استراتژی بسیار مؤثر در شکل‌دهی مهارت‌های تفکر بال‌تر در فراگیران می‌شود. که باعث تشویق مشارکت فعال، تحریک تفکر انتقادی و ایجاد مهارت‌های ارتباطی مؤثر، بسیار مؤثر است و نتایج یافته‌های ما با این پژوهش هم سو هست.

۳. نگرش دانشجویان نسبت به معایب روش پرسش محور در چه مواردی بود؟ این روش تدریس به نظر دانشجویان نیز دارای معایبی از جمله سنتی بودن این روش، کمبود وقت و سخت شدن کنترل کلاس را داشت که این روش تدریس را با چالش‌های دیگر مواجه می‌کرد پس بنابراین نتیجه می‌گیریم که روش پرسش محور دارای مزایا متعددی در بحث تدریس و یادگیری فراگیران دارد اما چالش‌های خاص خود را نیز داراست... یکی از چالش‌های دیگر این بود که از تکنولوژی‌ها روز استفاده نمی‌شد این در دنیای امروزه

که تکنولوژی رامی توان در همه‌ی ابعاد تدریس برای ایجاد تنوع از آن کمک گرفت بهره برد، نوعی چالش در این روش تدریس می‌باشد که روزآمدسازی این روش را با مشکل مواجه می‌کند. چالش دیگری که در این روش تدریس هم ماس و دانشجو با آن مواجه بودند این بود در بعضی از مواقع وقت به همه‌ی دانشجویان و همه‌ی موضوعات نمی‌رسید و این باعث می‌شد که بعضی از مطالب درسی را حذف کنند یا کلاس‌های فوق برنامه برگزار کنند.

در بیان نتایج به دست آمده می‌توان چنین بیان داشت که روش تدریس پرسش محور، روش خوبی برای یادگیری و افزایش مشارکت دانشجویان در فرایند کلاسی برای یادگیری درونی، تقویت قدرت استدلال، رشد قوه تفکر و تعقل و ... روش مناسبی می‌باشد و دانشجویان از این روش نیز استقبال می‌کردند چون همان‌طور که در بالا مطرح شد باعث تویت مهارت‌های زیادی در دانشجویان می‌شد و در درس‌های نظری کار آبی آن بیش از پیش می‌شد. کاربرد روش تدریس که بیشتر در درس‌های نظری کار آبی دارد از ارزش آن چیزی نمی‌کاهد بلکه ارزش این روش محفوظ است.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر فرم‌های رضایت‌نامه آگاهانه توسط تمامی شرکت‌کننده‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالب حاضر توسط نویسنده مقاله تأمین شد.

تعارض منافع

بنابراظهار نویسنده مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Alkhataybeh, M., Aljafreh, J. (2012). Levels and types of questions raised by EFL teachers in southern Al-Mazar directorate of education. *Canadian Journal Science*, 8, 21-27.
- Babbie, E., Mouton, J. (2001). *The Practice of Social Research*. Cape Town: Oxford University Press.

- Badri Gregari,Rahim.,Khanleri, Maryam. (2012). The effect of teaching the strategy of "directed mutual questioning in the peer group" on the critical thinking of female students in the third grade of middle school. *Thinking and Children, Research Institute of Human Sciences and Cultural Studies, Volume 4, Number 2*, pp. 1-17. (InPersian)
- DewiNarni,L.,DantesNyoman,S.W.(2013). Pengaruh model pembelajaran inkuiri terbimbing terhadap sikap ilmiah dan hasil belajar IPA. *Jurnal Program Pascasarjana Universitas Pendidikan Ganesha Jurusan Pendidikan Dasar*, 3, 3.
- Eggen, P.,Kauchak,Don. (2010). *Educational Psychology (fifth edition)*. Pearson. USA.
- Ependi,S. (2018). Penerapan Metode Tanya Jawab untuk Meningkatkan Prestasi Belajar Bahasa Indonesia Siswa Kelas VI SD Negeri 012 Pangkalan Baru Kecamatan Siak Hulu. *Primary : Jurnal Pendidikan Guru Sekolah Dasar Fakultas Keguruan dan Ilmu Pendidikan Universitas Riau*, Vol. 7, No. 2, 256-264.
- Ganji, K.,Yaqoubi, A., & Lotfali, R (2012). The effectiveness of teaching questioning skills to teachers on the critical thinking of secondary school students. *Educational psychology (new period), year 9, number 27*. (InPersian)
- Gulo,W. (2002). *Strategi belajar mengajar*. PT Grasindo.
- Javadi Mumtaz,T.,Kordnougabi,R.,&Maroufi,Y (2015). Comparison of the effectiveness of questioning teaching method and technique on critical thinking and its skills in the social studies course of first grade high school female students. *Educational Psychology Quarterly, Volume 12, Number 40*, pp. 105-130.
- Manik, I. K. (2020). Efektivitas Metode Tanya Jawab Multi Arah untuk Meningkatkan Hasil Belajar IPS. *Mimbar PGSD Undiksha Vol. 8, No. 1*, 133-142.
- Moodley, J. (2009). An Interpretive Phenomenological Analysis of the Effects of Burnout as Experienced by Volunteer Lay Counsellors (VLCs). *Dissertation Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements for the Degree of MA in the Faculty of Humanities at the University of Pretoria*.
- Noon,E. (2018).Interpretive Phenomenological Analysis: An Appropriate Methodology for Educational Research? *Journal of Perspectives in Applied Academic Practice*, 1(6), 75- 83.

- Pinar, W. F. (2004). What is curriculum theory? London: Lawrence Erlbaum Associates.
- P. (1952). Theatetus sophist. (H. N. Fowler, Trans). London: Harvard University Press. Rikhtegaran, M. (1999). Logic and hermeneutics topics: *Principles and Foundations of hermeneutics*. Tehran: Kongere Publication (In Parsian).
- Prijanto, J. H., & Kock, F. D. (2021). Peran Guru dalam Upaya Meningkatkan Keaktifan Siswa dengan Menerapkan Metode Tanya Jawab pada Pembelajaran Online. *Scholaria: Jurnal Pendidikan dan Kebudayaan*, Vol. 11, No. 3, 238-251.
- Rahma, E. L., Hadiyanti, A. H. D., & Kriswanto, Y. B. (2023). Peningkatan Kemampuan Berpikir Analisis dan Hasil Belajar Siswa dengan Model PBL (Problem Based Larning) dalam Mata Pelajaran PPKn. *Jurnal Pendidikan Kewarganegaraan*, Vol. 13, No. 01, 55-62.
- Roestiyah, N.K. (2001). Strategi belajar mengajar. Jakarta: Rineka Cipta.
- Safavi, A. (2007). Methods, Techniques and Models of Teaching. Tehran: Samt Publication. (In Persian).
- Sajjadih, N., Tousian, S. (2015). Understanding classroom questions from Gadamer's point of view: explaining the question-centered teaching process. *Basics of Education Research Magazine*, Year 6. Number (2). Pages 41-62.
- Salehi, L., Kavosi Arani, L., & Safarnavadeh, M. (2014). Comparison of "problem-based learning" and "question and answer" educational methods in terms of environmental health students' tendency towards critical thinking. *Education strategies in medical sciences (educational strategies)*, volume 29, number 1, pp. 35-42. (In Persian).
- Sarwanto, F.W., & Chumdari, F. (2021). Open-Ended Questions to Assess Critical- Thinking Skills in Indonesian Elementary School. *International Journal of Instruction*, 14(1), 615-630.
- Sha'bani, H. (2016). Educational skills (methods and teaching of the first volume). Tehran: Persian. (In Persian).
- Smith, J.A., & Osborn, M. (2004) Interpretative Phenomenological Analysis. In: *Breakwell, G.M. Ed. Doing Social Psychology Research*, Blackwell Publishing, Malden, 229-254.
- Sujana, N., Rifai, A. (2017). *Media pengajaran*. Sinar Baru Algensindo.

Trianto.K.(2009). Mendesain model pembelajaran inovatif- Progresif konsep landasan dan implementasinya pada kurikulum Tingkat Satuan Pendidikan (KTSP). Kencana

Van der Riet, M. & Durrheim, K. (2006). Putting Design into Practice: Writing and.

